

Strategi for frivillighet 2024 -2030

Et godt sted å leve

Innhold

Strategi for frivillighet 2024 -2030	0
1. Innledning	2
Bakgrunn	2
Formål	2
Medvirkning og involvering	2
Definisjoner og begrepsavklaringer	3
2. Utfordringer og behov	4
3. Mål og strategier	5
Mål 1: Bidra til å videreutvikle frivillig sektor - det skal være lett å starte og drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet	5
Mål 2: Styrke samarbeidet mellom kommunal og frivillig sektor, og tilrettelegge for økt samhandling frivillige aktører imellom	6
Mål 3: Legge til rette for en mangfoldig og nyskapende frivillig sektor	7
4. Forutsetninger for å lykkes	7
5. Oppfølging av strategien	7

1. Innledning

Utan ein sterk, sjølvstendig og mangfaldig frivillig sektor ville vi ikkje hatt det vi set mest pris på, nemleg eit demokrati prega av ytringsfridom der enkeltmenneske får bruke ressursane sine og oppleve meistring i samspel med og med omsorg for kvarandre. (Kulturdepartementet, 2018).

Frivillighet er en bærebjelke i et samfunn. Frivillighet og frivillig innsats er av avgjørende betydning for at Drammen skal være et godt sted å vokse opp, bo og leve - for alle aldersgrupper og innen alle samfunnsområder.

Det er viktig å ha med seg at frivillig sektor er nettopp - fri og villig. Frivillighet kan ikke vedtas, men det kan legges til rette for alle som skaper en bedre hverdag for menneskene rundt seg. Frivillig og offentlig sektor har grunnleggende forskjellige roller i samfunnet, men et felles mål om et godt, trygt, engasjerende og inkluderende nærmiljø og lokalsamfunn. Samtidig er frivillig sektor en viktig støttespiller inn mot kommunens tjenester. Kommunen har to viktige roller overfor frivillig sektor. Kommunen bør legge til rette for og støtte en selvstendig frivillig sektor, som har stor verdi i seg selv. I tillegg skal kommunen legge til rette for samarbeid med frivillig sektor (Folkehelseoven). En sterk frivillighet er viktig for å skape bærekraftige løsninger for dagens og fremtidens behov, og henger tett sammen med Drammen kommunes visjon «Et godt sted å leve».

Drammenssamfunnet står overfor utfordringer knyttet til økonomi, levekår og endringer i befolkningssammensetning. Dette er utfordringer offentlig sektor ikke kan løse alene, men som fordrer godt og systematisk samarbeid internt i kommunen og samhandling med frivillig sektor.

Strategi for frivillighet skal sikre at Drammen kommune har en helhetlig og strategisk tilnærming til samhandling med frivillig sektor. Strategien vil ivareta at frivilligheten er i endring.

Strategien har tre overordnede mål med tilhørende strategier for samhandling med frivillig sektor frem mot 2030. Strategien skal

- bidra til å videreutvikle frivillig sektor – det skal være lett å starte og drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet
- styrke samhandlingen mellom kommunal og frivillig sektor, og tilrettelegge for økt samhandling frivillige aktører imellom
- legge til rette for en mangfoldig og nyskapende frivillig sektor

Bakgrunn

Gjennom planstrategien er det vedtatt at det skal utarbeides en strategi for frivillighet. Strategien vil være retningsgivende for samhandlingen mellom kommunal og frivillig sektor frem mot 2030.

Formål

Strategi for frivillighet skal sikre helhet og systematikk i arbeidet med å nå mål i kommuneplanens samfunnsdel. En strategi er mer overordnet enn temaplaner og har ikke tiltak (jf. Planstrategi Drammen kommune 2020 – 2023). Strategien vil gi helhetlig og samordnet retning for tiltak i temaplanene og for samhandlingen med frivilligheten frem mot 2030.

Medvirkning og involvering

Strategien baserer seg i hovedsak på medvirkning med innbyggere og frivillighet som er gjennomført i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel, temaplanene og andre planer:

- Medvirkning til kommuneplanens samfunnsdel (Digitale innspill gjennom kommunens nettside - Drammen 2040, nettmøte med politikere, gjestebud, podkast – av og for ungdom, dialogmøter)
- Frivillighetsundersøkelsen 2022
- Medvirkning og kartlegging til oppvekstreformen
- Innspill fra nærutvalgene til arbeid med temaplanene

I medvirkningsprosessene kom det svært mange innspill som berører samspill mellom kommune og frivillighet. Disse videreføres i Strategi for frivillighet.

Til utarbeidelsen av strategien er det opprettet en innspillsportal for innbyggere og frivillig sektor. Målet med innspillsportalen var å få mer utfyllende kunnskap om og innspill til utfordringsområdene som er kommet frem av tidligere medvirkning.

Definisjoner og begrepsavklaringer

Frivillige organisasjoner

En frivillig organisasjon er en sammenslutning av personer eller virksomheter som driver virksomhet på ikke- fortjenestebasert og ikke-offentlig basis, jf. definisjonen i frivillighetsregisterloven §§ 3 og 4.4

Frivillig innsats

ILO (International labor organization) definerer frivillig innsats som: «Ikke-obligatorisk arbeid, det vil si den tiden en person bruker på å utføre en eller flere aktiviteter - enten gjennom en organisasjon, eller direkte overfor andre utenfor egen husholdning - uten å ta betalt» I denne definisjonen regnes ikke lønnet arbeid, pårørendearbeid og vennetjenester som frivillig innsats. Det kan allikevel være gråsoner.

Frivillig sektor

Frivillig sektor, er et mer omfattende begrep enn frivillige organisasjoner, blant annet fordi det omfatter frivillig innsats både innenfor og utenfor etablerte organisasjoner. Bruken av begrepet frivillig sektor er et uttrykk for at frivilligheten har en egen plass i samfunnslivet.

Frivilligheten

Begrepet frivilligheten er et omfattende, men lite presist begrep, som brukes både i smalere og videre betydning. Begrepet dekker både virksomheten i frivillig sektor, inkludert ideelle organisasjoner, aktørene i frivillig sektor, og personer som bidrar med frivillig innsats utenom organisasjon, lag eller forening.

Ideelle organisasjoner

Norge har en sterk velferdsstat, og ideelle organisasjoner spiller en viktig rolle i å gi befolkningen en rekke velferdstjenester, for eksempel innen rusbehandling, barnevernstjenester, integrering og helse- og omsorgstilbud. Det finnes ikke én definisjon på ideelle organisasjoner, men i regjeringens veileder for offentlige anskaffelser heter det at: «Virksomhetene skiller seg fra kommersielle virksomheter ved at de ikke har profitt som formål, eventuelt at overskudd utelukkende benyttes til å drifte og tilby humanistiske og sosiale tjenester til allmennheten eller spesielle grupper uten at mottager yter et fullt ut regningsvarende vederlag.»

Sosialt entreprenørskap

Utgangspunktet for sosialt entreprenørskap er et sosialt problem eller et udekket velferdsbehov hvor det tas i bruk nye og ofte forretningsmessige metoder for å løse utfordringene. Sosiale entreprenører opererer i skjæringsfeltet mellom offentlig, frivillig og privat sektor.

Samhandling, samarbeid og tilrettelegging

I dette dokumentet brukes:

- Samhandling som en fellesbetegnelse for samarbeid med og tilrettelegging for.
- Samarbeid brukes der det er konkrete samarbeid, formelle eller mer uformelle.
- Samarbeidsavtale brukes om samarbeid hvor det foreligger en formell og gjensidig samarbeidsavtale.
- Tilrettelegging brukes der kommunen på ulike måter tilrettelegger for frivillighetens aktiviteter

2. utfordringer og behov

Drammenssamfunnet møter i dag og fremover utfordringer blant annet knyttet til økonomi, endringer i befolknings sammensetning, utenforskap og sosial ulikhet. Disse utfordringene løses best i fellesskap med innbyggerne og frivillige organisasjoner.

Medvirkningsprosesser med frivillighet og innbyggere og intern kartlegging har avdekket noen utfordringer i samhandlingen mellom kommune og frivillighet.

Kontakt med kommunen, informasjon og kommunikasjon

- Det er vanskelig å vite hvem man skal ta kontakt med og oppfølgingen etter kontakt kan forbedres. Mange opplever at de ikke får svar på det de lurer på.
- Det er vanskelig å finne relevant informasjon

Samarbeid og samarbeidsavtaler

- Frivillig sektor opplever det som vanskelig å få til samarbeid med kommunen.
- I samarbeidene er det behov for tydelige rammer og ansvarsfordeling.
- Samarbeidene krever mye tid og organisering
- Det er behov for mer forutsigbarhet for ulike typer samarbeid
- Det er behov for flere arenaer for kunnskapsdeling, kompetanseheving og samordning av innsats
- Det er behov for helhet, systematikk og tverrfaglighet i samarbeidsavtaler

Inkludering og rekruttering

- Det mangler oversikt over lag, foreninger og organisasjoner
- Frivillig sektor etterlyser digitale verktøy for å rekruttere frivillige
- Det er sosiale forskjeller i deltagelse og det bør legges til rette for bredere inkludering

Lokaler

- Det er vanskelig å finne lokaler som lånes eller leies ut og lokalene er i for liten grad tilpasset aktivitetene
- Det er for dyrt og det er behov for mer rettferdig fordeling
- Det er vanskelig å vite hvem man skal kontakte i kommunen for å få tilgang til lokaler
- Det er for få tilgjengelige lokaler
- Informasjon, priser og prinsipper er ikke koordinert og harmonisert
- Systemet for booking av lokaler har utfordringer som gjør at systemet ikke kan brukes på alt av utlån/lokaler

Tilskuddsordninger

- Det er vanskelig å finne informasjon om tilskuddsordningene fra kommunen
- Det er vanskelig å finne informasjon om andre tilskuddsordninger

- Det er behov for å samordne og forenkle søknadsprosessen
- Det er behov for systemer som sikrer oversikt, rettferdighet og transparens

Nærmiljøene

- Det er utydelig hvem som kan bistå frivilligheten i kommunedelene
- Frivillighetssentralenes funksjon og rolle overfor den organiserte frivilligheten er uklart
- Grenseoppgangene mellom innbyggertorg og frivilligsentraler er uklart

3. Mål og strategier

Strategi for frivillighet 2024 - 230 har tre mål for samhandling med frivillig sektor.

Strategien skal

- bidra til å videreutvikle frivillig sektor – det skal være lett å starte og drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet
- styrke samarbeidet mellom kommunal og frivillig sektor, og tilrettelegge for økt samhandling frivillige aktører imellom
- legge til rette for en mangfoldig og nyskapende frivillig sektor

Det er utarbeidet strategier til hvert mål. Til hver strategi er det definert innsatsområder som må ivaretas når strategiene skal operasjonaliseres i tiltak.

Mål 1: Bidra til å videreutvikle frivillig sektor - det skal være lett å starte og drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet

Frivilligheten trenger tid til kjernevirksomheten sin for å vokse, noe som kan styrkes ved forenkling og tilgjengelighet. For at frivillig sektor skal vokse, er det vesentlig å gjøre det så enkelt som mulig å starte en frivillig organisasjon. Samtidig trenger en aktiv og voksende frivillig sektor steder å være. Både tilgjengelighet og egnethet er vesentlig. Drammen kommune vil gjøre det lettere å starte og drive frivillig aktivitet ved å forbedre og samle relevant informasjon, forenkle søknadsprosesser og tilgjengeliggjøre flere lokaler.

Strategi 1: Forbedre, samle og tilgjengeliggjøre all relevant informasjon for frivilligheten

- Forbedre og samle informasjon av betydning for frivilligheten.
- Bidra til å videreutvikle digitale, selvbetjente løsninger for oversikt over aktiviteter og tilbud i frivillig regi, samt mulighet for å formidle både tilbud og etterspørsel av frivillighet.
- Bidra til å videreutvikle digitale løsninger for lettere å kunne starte og drive en frivillig organisasjon.

Strategi 2: Forenkle og samordne søknadsprosesser

- Tilskuddsordninger samordnes og søknads- og rapporteringsprosessen forenkles.
- Det legges til rette for å benytte eksterne tilskuddsordninger aktivt.
- Det må utarbeides prinsipper som sikrer likeverdighet, nyskaping, utvikling og vekst.

Strategi 3: Tilgjengeliggjøre lokaler

- Forbedre informasjonen om tilgjengelige lokaler, og mulighet for digital leie av alle tilgjengelige lokaler og uteområder.
- Priser, utlåns- og leiekriterier harmoniseres, både geografisk og mellom ulike deler av kommuneorganisasjonen.
- Det utarbeides retningslinjer og fellesprinsipper som sikrer likeverdig vilkår.
- Lokaler og uteområder skal være tilgjengelig og tilrettelagt for både for organisert og egenorganisert aktivitet.

- Rom til kulturformål og frivillig aktivitet skal prosjekteres når kommunen bygger sine formålsbygg.
- Frivilligheten skal involveres når det bygges nye formålsbygg.
- Universell utforming skal vektlegges der det er mulig.

Strategiene svarer til følgende mål og delmål i kommuneplanens samfunnsdel:

- Søker kunnskap og har en aktiv dialog med brukerne om deres behov
- Sørger for lett tilgjengelige tilskuddsordninger
- Drammen har et variert aktivitetstilbud for alle
- Legger til rette for nærhet og tilgjengelighet til aktivitetstilbudene ved bruk av nærliggende lokaler og arealer
- Kommunens arealer gjøres tilgjengelige for åpne arrangementer

Mål 2: Styrke samarbeidet mellom kommunal og frivillig sektor, og tilrettelegge for økt samhandling frivillige aktører imellom

En av kommunens viktigste oppgaver overfor både frivillig sektor og kommunens innbyggere er å være brobygger og tilrettelegger. Drammen kommune samarbeider med frivillig sektor innenfor mange områder. Samarbeidene har ulik form og ulik grad av forpliktelse og ansvar. Drammen kommune vil styrke samarbeidet med frivillig sektor ved å systematisere samarbeid og samarbeidsavtaler, legge til rette for møteplasser på tvers av kommune og frivillighet og styrke samhandlingen med frivillig sektor i kommunedelene.

Strategi 1: Systematisere samarbeid og samarbeidsavtaler

- Det utarbeides felles systemer for tverrsektorielle samarbeidsavtaler med frivillig sektor.
- Kompetansen på når og hva slags samarbeid som er hensiktsmessig økes og det differensieres i større grad mellom ulike typer samarbeid.

Strategi 2: Videreutvikle felles møtearenaer

I mange tilfeller er ikke samarbeid det mest hensiktsmessige, men snarere å «møtes rundt problemet» for å samkjøre innsats og avklare hvem som kan bidra med hva.

- Kommunen skal bidra sterkere til å formidle behov og felles samfunnsutfordringer, og styrke kommunikasjon og innsats for å løse utfordringer i fellesskap.
- Kommune og frivillighet møtes som likeverdige parter, hvor begge bidrar i å definere videre innsats.
- Møtearenaer gjennomgås og videreutvikles. Felles kompetanseheving og gjensidig forståelse for hverandres roller inngår.
- Møtearenaer skal bidra til å styrke samarbeidet frivillige aktører imellom.
- Det må legges til rette for at lokale behov kan løses lokalt, innenfor kommunens helhetlige rammer.

Strategi 3: Legge til rette for enkel og hensiktsmessig kontakt og kommunikasjon mellom kommunal og frivillig sektor.

- Det etableres kontaktpunkt(er) som er kjente og tilgjengelige for frivillig sektor.
- Det skal være lett å få kontakt med og svar fra kommunen.

Strategiene svarer til følgende mål og delmål i kommuneplanens samfunnsdel:

- Utvikler kompetanse og sikrer nødvendig kapasitet i tjenestene
- Utvikler aktivitetstilbud i samarbeid med frivillighet, trossamfunn, idrett, kultur og friluftsliv

- Styrker samarbeidet med frivilligheten og profesjonelle aktører om utviklingen av et bredt kultur- og aktivitetstilbud i hele kommunen

Mål 3: Legge til rette for en mangfoldig og nyskapende frivillig sektor

Det er et mål at frivilligheten skal gjenspeile kommunens mangfoldige befolkning, interesser og ønsker. Det betyr en stor, mangfoldig og nyskapende frivillig sektor hvor innbyggerne kan finne sin plass uavhengig av kjønn, alder, legning, helse og etnisk, religiøs eller sosial bakgrunn. Det er et potensial i byens befolkning når det kommer til frivillig aktivitet, og det er et mål å senke terskelen for deltagelse. Nærmiljøene spiller en vesentlig rolle for å nå målet.

Strategi 1: Legge til rette for inkludering og rekruttering

- Digitale, selvbetjente løsninger for oversikt over aktiviteter og tilbud i frivillig regi, med mulighet for å formidle både tilbud og etterspørsel av frivillighet gjøres kjent og benyttes aktivt.
- Søkbare tilskuddsordninger som fremmer innovasjon, utvikling og lokale initiativ.
- Veiledning og bistand for å søke regionale og statlige tilskuddsordninger.
- Legge til rette for gjennomføring av mindre arrangementer og etablering av lavterskel møteplasser lokalt.

Strategi 2: Utvikle og øke frivilligheten i nærmiljøene

Innbyggertorg og frivilligsentraler er sentrale for koblingen mellom innbyggere, frivillighet og kommune i kommunedelene.

- Aktiv tilrettelegging for frivillig sektor i kommunedelene.
- Innsats på overordnet nivå må harmoniseres med lokale behov.
- Innbyggertorgene skal ha tilstrekkelig kunnskap og oversikt til å kunne bistå frivillig sektor lokalt.
- Frivilligsentralenes rolle og funksjon tydeliggjøres, både overfor frivillig sektor og i kommuneorganisasjonen.

Strategiene svarer til følgende mål og delmål i kommuneplanens samfunnsdel:

- Legger til rette for gode og tilgjengelige møteplasser i nærmiljøet i samarbeid med frivillige lag og foreninger
- Legger til rette for et bredt, likeverdig og inkluderende tilbud til alle aldersgrupper i alle kommunedeler
- Spiller på mangfoldet i kommunen og kommunedelenes særpreg og ulikheter
- Oppmuntrer innbyggerne til engasjement og deltakelse i stedsutviklingen

4. Forutsetninger for å lykkes

Drammen kommune skal være en forutsigbar, koordinert effektiv samarbeidspartner for frivillig sektor. Det forutsetter systemer som sikrer oversikt, rettferdighet og transparens. Frivillig sektor skal møte en samordnet kommune, med kunnskap, vilje og kompetanse til samhandling. Kommunen vil ha et bevisst forhold til merverdien frivillig sektor representerer og ikke ta den for gitt.

5. Oppfølging av strategien

Å tilrettelegge for et godt samarbeid med frivillig sektor er et felles ansvar som omfatter hele kommunen. I oppfølging av planen må frivillige lag og foreninger inviteres til samhandling med kommunen der hvor det er relevant og gir merverdi for begge parter.

